

Pia Kauma saml m.fl.

Debattinitiativ om förutsättningarna för ett gott liv för seniorbefolkningen och om äldrepolitiken

Till riksdagens talman

Vår befolkning åldras och det föds färre barn än tidigare. År 2018 betalades ålderspension till sammanlagt hela 1 365 000 personer. Antalet har på 15 år ökat med 460 000 personer.

Många av dagens seniormedborgare är vid god kondition särskilt under sina första pensionsår. Den fysiska funktionsförmågan kan upprätthållas i alla åldrar. En aktiv 70-åring kan vara vid bättre kondition än en fysiskt passiv 50-åring. Om hälsan och funktionsförmågan tillåter det har seniorer möjligheter att leva ett synnerligen aktivt liv — att utöva hobbyer, resa och delta i olika samhällsaktiviteter. I och med att allt fler seniorer är aktiva och vid god kondition bör man fundera på hur till exempel fritidstjänsterna svarar mot de äldres behov och hur de kan bli mer delaktiga.

Å andra sidan har vi seniormedborgare som når en mycket hög ålder. Tidssträckan från pensionsåldern till den ålder våra äldsta medborgare uppnår är i dag tiotals år. Med tilltagande ålder ökar också behovet av tjänster. Servicen ska trygga den omsorg och det stöd som de äldre behöver i vardagen, och samtidigt säkerställa en värdig ålderdom och möjlighet till individuella val.

Det faktum att finländarna lever allt längre skvallrar om hög välfärd. Finland måste vara ett land där de äldre är en resurs i samhället. Den pågående förändringen i befolkningens åldersstruktur är också en möjlighet. En del seniorer i pensionsåldern vill fortsätta i arbetslivet åtminstone på deltid, och de ska ha möjlighet att göra det under flexibla former.

För en del seniorer kan arbete också vara en ekonomisk nödvändighet. Av pensionärerna får 70 procent mindre inkomst än befolkningens medianinkomst, och den genomsnittliga pensionen 2018 var 1 680 euro i månaden. Hälften av pensionärerna fick mindre än 1 500 euro i månaden, medan sju procent fick en månadspension på över 3 000 euro.

Pensionärerna har tjänat sitt uppehälle genom arbete, och de betalar skatt på sin pension. Små pensioner är lindrigare beskattade än löneinkomster, men när inkomsterna stiger får pensionären i regel mindre i handen än löntagaren, om båda har samma inkomst. Den här skillnaden bör åtgärdas. Om beskattningen av löneinkomster lindras bör samtidigt beskattningen av pensioner lindras.

Debattinitiativ DI 11/2019 rd

Hur pensionen räcker till påverkas förutom av inkomsterna även av utgifterna, där särskilt maten, hälso- och sjukvårdsutgifterna och läkemedlen står för en stor andel. Det bör därför utredas om det nuvarande sättet att beräkna indexet motsvarar pensionärens inköpskraft. För att förbättra utkomsten för låginkomsttagare måste särskild uppmärksamhet fästas vid kundavgifterna inom hälso- och sjukvården och ändringarna i systemet för läkemedelsersättning. Härigenom kan man motverka en utveckling där fakturor som seniormedborgare inte kan betala går till indrivning och till och med utsökning på grund av de grundläggande sakerna i livet. Pensionärer som bor ensamma har en särskilt svag ekonomisk ställning.

En tillräcklig inkomstnivå är dessutom ofta en förutsättning för att man ska känna sig trygg i vardagen. Äldre personers möjligheter att skaffa tjänster som hjälper dem att bo kvar hemma måste förbättras. Hushållsavdraget får inte minskas, utan tvärtom utvidgas och utvecklas med beaktande av de äldres särskilda behov av tjänster.

Seniorernas behov bör beaktas bättre i allt från planläggning och trafiklösningar till planering av bostadsområdena. Ökad gemenskap och förebyggande av ensamhet måste tas som mål när serviceboendet utvecklas. Genom att utveckla olika former av kollektivt boende kan man öka trivselen och trygghetskänslan och införa behövliga tjänster, såsom måltidsservice, städtjänster och omsorgstjänster som en del av helheten.

När det känns otryggt att bo hemma ska den äldre oberoende av hemort ha tillgång till vård av hög kvalitet, inklusive tillräckligt med multiprofessionell personal. Vårddimensioneringen bestämmer vilket slag av och hur stor arbetsinsats som behövs i varje situation, oberoende av om det är fråga om hemvård eller serviceboende med heldygnsomsorg. De äldres självbestämmanderätt och livskvalitet ska respekteras i alla situationer. Äldre personer använder mycket hälsovårdscentralstjänster, så genom att trygga tillgången till vård i rätt tid främjar man också att funktionsförmågan bibehålls så länge som möjligt. Tjänsterna ska upprätthålla de äldres hälsa och funktionsförmåga och vara preventiva och rehabiliterande.

Ett orosmoment är hur äldre medborgare ska klara sig i en värld som håller på att digitaliseras och där en stor del av tjänsterna endast finns tillgängliga via internet. I dag styrs också olika apparater och hjälpmedel i hemmet digitalt. Med hjälp av smarta apparater kan man också bekämpa ensamhet. Därför bör tillräckliga digitala färdigheter säkerställas för alla äldre.

Det bör göras en övergripande bedömning av seniorernas ställning. Diskriminering på grund av ålder måste utrotas i vårt samhälle. Ett gott liv förutsätter förutom hälsa, säkerhet och ekonomi också möjlighet till delaktighet och självförverkligande. Mångsidiga fritidstjänster, såsom motions- och kulturtjänster, är viktiga faktorer som ökar välfärden i många äldres vardag. När befolkningsstrukturen förändras är det viktigt att i prioriteringarna inom äldrepolitiken och seniorpolitiken beakta den allt större och mångsidigare gruppen äldre samt deras individuella önskemål och behov.

Vi föreslår

att riksdagen för en aktuell debatt om förutsättningarna för ett gott liv för seniorer och om äldrepolitiken i ett Finland där befolkningsstrukturen förändras.

Debattinitiativ DI 11/2019 rd

Helsingfors 20.12.2019

Pia Kauma saml
Heikki Autto saml
Markku Eestilä saml
Sanni Grahn-Laasonen saml
Timo Heinonen saml
Anna-Kaisa Ikonen saml
Kalle Jokinen saml
Ilkka Kanerva saml
Ville Kaunisto saml
Marko Kilpi saml
Pauli Kiuru saml
Jukka Kopra saml
Terhi Koulumies saml
Mia Laiho saml
Elina Lepomäki saml
Matias Marttinen saml
Sari Multala saml
Kai Mykkänen saml
Petteri Orpo saml
Paula Risikko saml
Wille Rydman saml
Sari Sarkomaa saml
Arto Satonen saml
Saara-Sofia Sirén saml
Ruut Sjöblom saml
Mari-Leena Talvitie saml
Kari Tolvanen saml
Heikki Vestman saml
Sofia Vikman saml
Anne-Mari Virolainen saml
Sinuhe Wallinheimo saml
Ben Zyskowicz saml